

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, закладів вищої освіти, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України

Про стан пожежної та техногенної безпеки закладів освіти у I півріччі 2021 року

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН) занепокоєно різким погіршенням стану пожежної та техногенної безпеки закладів освіти, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління МОН.

За оперативною інформацією органів управління освітою обласних, Київської міської державних адміністрацій, закладів вищої освіти у I півріччі 2021 року спостерігається значне збільшення кількості пожеж на об'єктах закладів освіти, що призвели до фінансових та матеріальних збитків.

Для врахування в роботі та з метою посилення пожежної та техногенної безпеки, попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах закладів освіти, МОН пропонує для розгляду аналіз стану пожежної та техногенної безпеки на об'єктах закладів освіти, що належать до сфери управління МОН, у I півріччі 2021 року та просить, в межах компетенції, організувати роботу щодо виконання завдань пожежної та техногенної безпеки на об'єктах закладів освіти.

Додаток: на 6 арк.

З повагою

Заступник Міністра

Віталій Міщенко, 287 89 27

Любомира МАНДЗІЙ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-367 від 21.07.2021

0748761304

АНАЛІЗ

стану пожежної та техногенної безпеки на об'єктах закладів освіти, що належать до сфери управління МОН, у I півріччі 2021 року

Коротка характеристика забезпеченості пожежної безпеки закладів освіти

Питання забезпечення пожежної та техногенної безпеки у закладах освіти не втрачає своєї актуальності протягом останніх років. Зношеність обладнання, відсутність або несправність автоматичних систем пожежної сигналізації та оповіщення людей, потреба в заміні або ремонті системи електропостачання та дообладнанні первинними засобами пожежогасіння не перший рік характерно закладам освіти.

За результатами здійснених заходів державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки у 2020-2021 роках Державною службою України з надзвичайних ситуацій було проаналізовано стан пожежної безпеки **30 тис. 127** об'єктів закладів освіти, серед яких **11 тис. 610** закладів дошкільної освіти, **16 тис. 030** закладів загальної середньої освіти, **1 тис. 095** закладів вищої освіти та **1 тис. 392** закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Під час останніх перевірок виявлено більше 30 тис. порушень, з яких у 12545 закладах відсутні, несправні або не обслуговуються автоматичні системи протипожежного захисту, у 3023 закладах відсутнє або несправне зовнішнє протипожежне водопостачання, у 896 відсутнє або несправне внутрішнє протипожежне водопостачання, 2 009 будівель потребує заміни або ремонту систем електропостачання, у 3808 будівлях необхідно перепланувати або привести в належний стан шляхи евакуації, 4474 будівель необхідно обладнати первинними засобами пожежогасіння.

За порушення вимог пожежної безпеки та невиконання запропонованих приписами територіальних органів ДСНС заходів до адміністративної відповідальності притягнуто **29899 керівників закладів і відповідальних посадових осіб**. Подано до адміністративного суду **2858 позовних заяв** на призупинення експлуатації об'єктів, діяльність яких створює загрозу життю та здоров'ю людей, за результатом яких **1321 позовних заяв** задоволено повністю, 357 закрито у зв'язку із повним усуненням порушень під час розгляду справ, 238 відмовлено.

Відповідно до частини третьої статті 55 Кодексу цивільного захисту України забезпечення пожежної безпеки покладається на власника (власників) земельної ділянки та іншого об'єкта нерухомого майна або наймачів (орендарів) земельної ділянки та іншого об'єкта нерухомого майна, якщо це обумовлено договором найму (оренди), а також на керівника (керівників) суб'єкта господарювання.

За оперативною інформацією органів управління освітою обласних та Київської міської державних адміністрацій **серед 31,3 тис. закладів освіти**, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, забезпеченість автоматичними системами пожежної сигналізації та оповіщення людей складає близько **32%**, первинними засобами пожежогасіння – **93%**, системами блискавкозахисту – **39%**, стан оброблення дерев'яних конструкцій покрівлі спеціальним розчином – **48%**.

Крім того, більшість закладів освіти розташовані в старих будівлях, в яких проектною документацією відповідно до державних будівельних норм не було передбачено наявність автоматичних систем пожежної сигналізації та оповіщення людей, а електричні мережі не були розраховані на високі навантаження із застосуванням обладнання, комп'ютерів і т.і., що вимагає сучасні підходи до організації освітнього процесу. Виникає необхідність повної, або часткової заміни електричної мережі та встановлення сучасних електричних запобіжників.

Робота керівників закладів освіти та органів управління освітою на місцях щодо удосконалення евакуаційних заходів та скороченню термінів їх проведення планується та проводиться відповідно до річних планів основних заходів цивільного захисту (практичне тренування з евакуації на випадок виникнення пожежі – двічі на рік та одне об'єктове тренування з питань цивільного захисту).

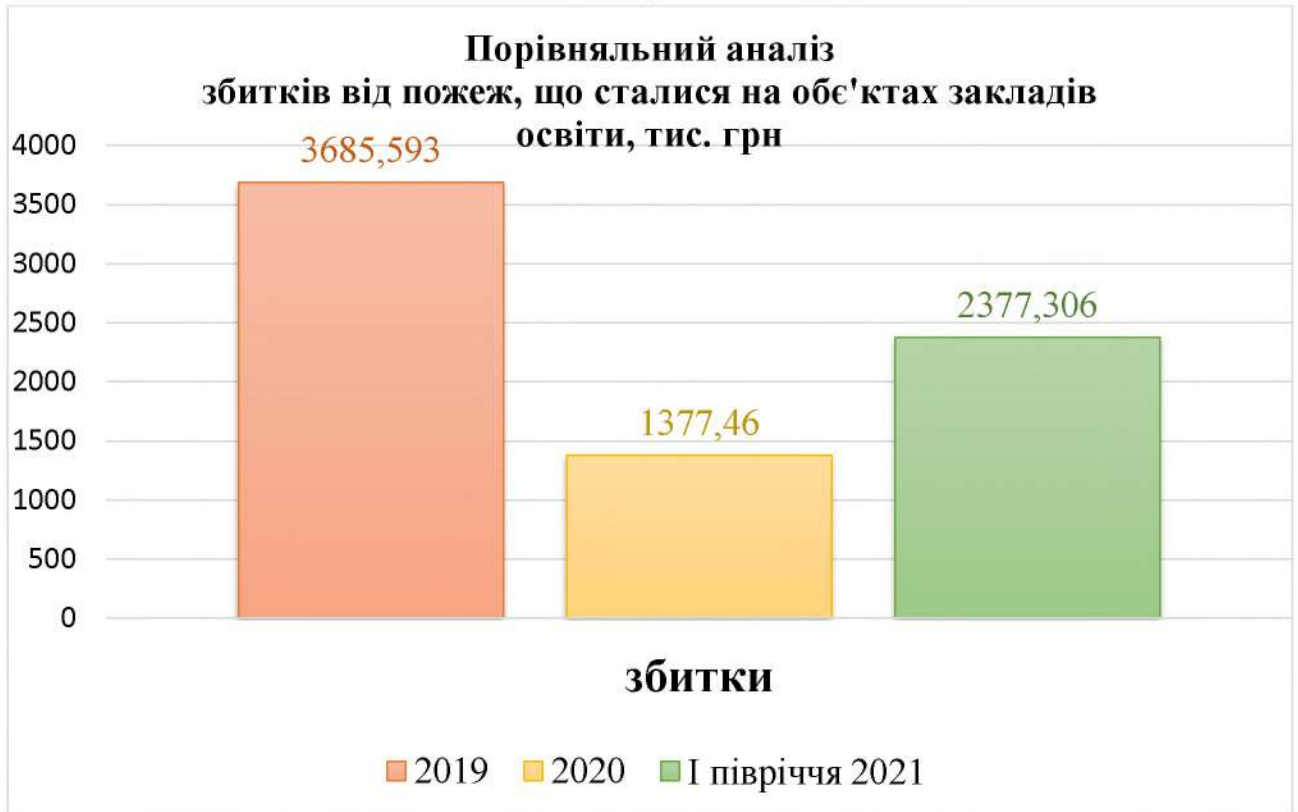
Можливі наслідки не виконання завдань забезпечення пожежної та техногенної безпеки закладів освіти

За оперативною інформацією Міністерства освіти і науки України в період **2019 – I півріччя 2021 років** у закладах освіти, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, сталося 144 пожежі, загинуло 13 осіб та було травмовано 18 осіб (Діаграма 1).

Збитків державі нанесено близько 7,5 млн. грн. (Діаграма 2)

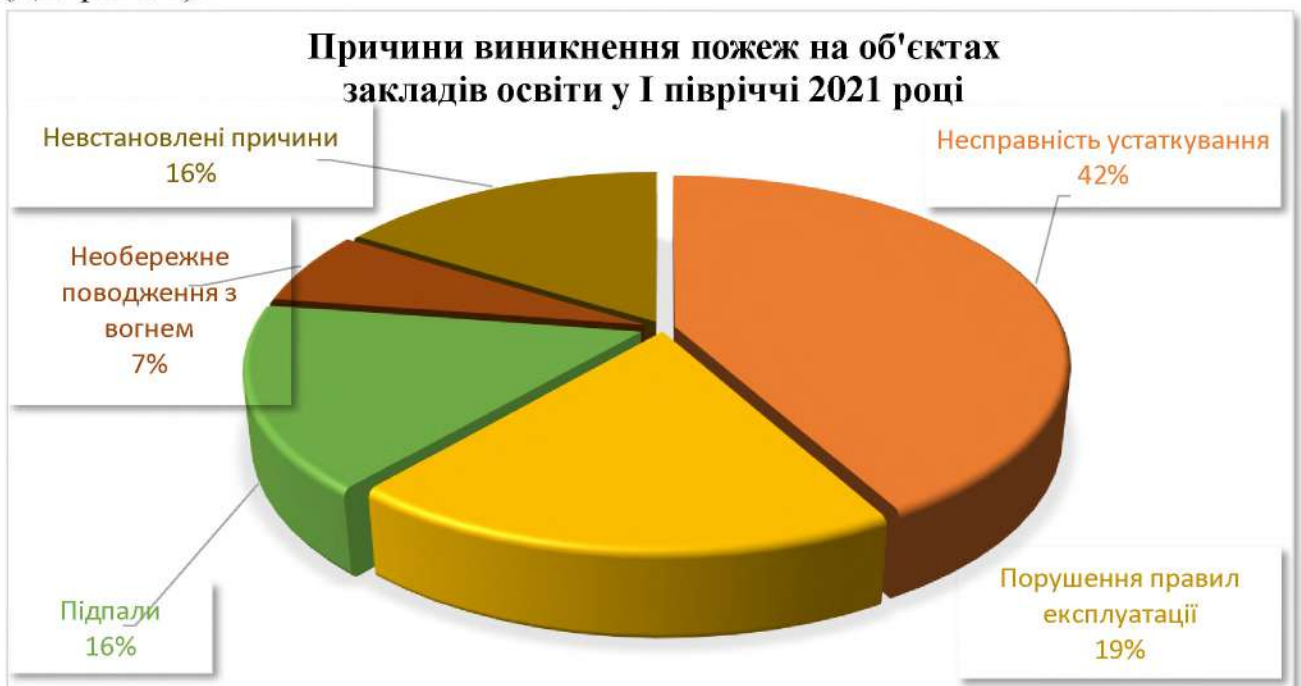

Діаграма 1. Порівняльний аналіз пожеж, що сталися на об'єктах закладів освіти

Діаграма 2. Порівняльний аналіз збитків від пожеж, що сталися на об'єктах закладів освіти, тис. грн.

Найбільш поширеними причинами виникнення пожеж на об'єктах закладів освіти є несправність устаткування, підпали та невстановлені причини, а також порушення правил експлуатації. Більшість пожеж, що сталися від підпалів та невстановлених причин, виникли на територіях закладів освіти, що не експлуатуються, але знаходяться на балансі місцевих органів управління освітою (Діаграма 3).

Діаграма 3. Причини виникнення пожеж на об'єктах закладів освіти

Щодо невирішених проблемних питань пожежної безпеки

Для забезпечення ефективного протипожежного захисту на об'єктах закладів освіти, збереження життя та здоров'я людей, створення сприятливих умов потрібно великі фінансові вкладення через значну зношеність обладнання, що утворилася через постійну відсутність коштів за загальним фондом на проведення робіт з підвищення вогнестійкості будівель та споруд, забезпечення їх засобами пожежогасіння, створення автоматизованих систем пожежної сигналізації та оповіщення людей, підтримання в працездатному стані систем пожежної автоматики, забезпечення належного функціонування та обслуговування пожежних гідрантів, пожежних водоймищ та водонапірних веж тощо.

Місцевими бюджетами на забезпечення пожежної безпеки закладів освіти у 2020 році було передбачено майже **1,2 млрд. грн.** із них витрачено близько 93%, що дозволило на 7 % покращити стан забезпеченості пожежної безпеки у тому числі встановити автоматичні системами пожежної сигналізації та оповіщення людей на **689 об'єктах закладів освіти**. Регіональними планами забезпечення пожежної безпеки закладів освіти на 2021 рік передбачено 900 млн. грн. та за I півріччя поточного року близько 8% коштів вже реалізовано.

Крім того, станом на 01.01.2021 загальний обсяг залишків за освітньою субвенцією на рахунках місцевих бюджетів склав **5 322,7 млн. грн.**, включаючи кошти, що мають цільове призначення, виділені відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередньому бюджетному періоді.

Відповідно до частини четвертої статті 103² Бюджетного кодексу України залишки коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази закладів та установ освіти державної та комунальної власності, зазначених у частині першій статті 103² Бюджетного кодексу України. При цьому відповідно до пункту 3 Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6 (зі змінами), залишки коштів за освітньою субвенцією насамперед спрямовуються на здійснення заходів, пов'язаних із забезпеченням пожежної безпеки. Рішення щодо використання освітньої субвенції приймається відповідним місцевим органом виконавчої влади або окремою територіальною громадою. При цьому треба зауважити, що в деяких місцевих бюджетах залишки коштів за освітньою субвенцією на початок 2021 року відсутні.

Передбачені видатки місцевих бюджетів та залишки коштів за освітньою субвенцією не дозволяють здійснити всі необхідні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки на належному рівні. За попередніми загальними розрахунками тільки на встановлення автоматизованих систем пожежної сигналізації та оповіщення людей закладів освіти необхідно близько 15 млрд. грн.

У більшості громад власні надходження не дозволяють покрити такі видатки. Ситуація ускладнюється й зниженням надходжень до місцевих бюджетів через економічний стан, спричинений пандемією.

Відсутність підтримки громад з боку держави у вирішенні порушеного питання може призвести до критичної ситуації в освіті через масове призупинення діяльності закладів освіти або продовження експлуатації об'єктів, діяльність яких створює загрозу життю та здоров'ю людей і, відповідно, ризику виникнення нових трагічних випадків.

Державний бюджет України на 2021 рік не передбачає таких коштів попри численні звернення народних депутатів України, Всеукраїнської Асоціації ОТГ, керівників обласних державних адміністрацій та закладів освіти до Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Міністерства освіти і науки України, Державної служби надзвичайних ситуацій, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету з проханням сприяти вирішенню порушеного питання на державному рівні шляхом передбачення окремої субвенції (або затвердження відповідної державної цільової програми) на забезпечення протипожежної безпеки в закладах освіти.

З огляду на зазначене, Міністерство освіти і науки України занепокоєне ситуацією та намагається винайти шляхи вирішення цього питання, зокрема одним із механізмів забезпечення гарантованого бюджетного фінансування із забезпечення пожежної безпеки закладів освіти може бути Державна цільова програма забезпечення пожежної безпеки в Україні або щорічна субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи пожежної безпеки закладів освіти на засадах співфінансування.

Проте, на сьогодні пунктом 12 Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів» припинено підготовку проєктів нових державних цільових програм або внесення змін до затверджених цільових програм, що потребують додаткового фінансування з державного бюджету.

Питання стану пожежної безпеки закладів освіти розглядалося на засіданні Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (далі – Державна комісія), яке відбулося 7 червня 2021 р. За результатами засідання Державної комісії за доручення Прем'єр-міністра України від 14.06.2021 № 29164/1/1-21 визначені завдання Міністерству фінансів України разом з МОН вивчити питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на пожежну безпеку закладів освіти.

Крім того МОН подало пропозиції до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо врахування у Бюджетній декларації на 2022-2024 роки додаткових видатків, зокрема і на забезпечення заходів пожежної та техногенної безпеки закладів освіти шляхом відкриття нової бюджетної програми «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи пожежної безпеки закладів освіти» із загальним обсягом фінансування на 2022 рік – 6,5 млрд грн, на 2023 рік – 5,5 млрд грн, на 2024 рік – 5,0 млрд гривень.

Висновок

Пожежна та техногенна безпека на об'єктах закладів освіти, що належать до сфери управління МОН, знаходиться у неналежному стані. Основними причинами такого стану залишаються низький рівень організації роботи та контролю за виконанням завдань у сфері пожежної та техногенної безпеки керівниками місцевих органів виконавчої влади та закладів освіти, недофінансування заходів пожежної та техногенної безпеки, несправність устаткування та порушення правил експлуатації устаткування.

З метою посилення пожежної та техногенної безпеки, попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах закладів освіти, пропонується визначити завдання керівникам органів управління освітою обласних, Київської міської державних адміністрацій, закладів вищої освіти, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління МОН:

забезпечити неухильне дотримання Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08.09.2016 за № 1229/29359;

провести ретельні перевірки стану забезпечення протипожежного режиму в будівлях і приміщеннях закладів освіти, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління МОН;

прийняти рішення щодо використання або організації охорони територій та будівель, що не експлуатуються, але знаходяться на балансі місцевих органів управління освітою;

перевірити знання загальної інструкції з пожежної та техногенної безпеки у працівників охорони, вахтерів та чергових служб об'єктів з питань здійснення контролю за додержанням протипожежного стану, огляду територій й приміщень, порядку знеструмлення електромережі та дій у разі виявлення пожежі, спрацювання засобів автоматичної пожежної сигналізації та оповіщення людей;

ужити відповідних заходів реагування на факти порушень чи невиконання посадовими особами встановленого протипожежного режиму, вимог правил пожежної та техногенної безпеки.

Виконання завдань у сфері пожежної та техногенної безпеки вважати першочерговим завданням керівників всіх рівнів задля забезпечення прав учасників освітнього процесу на безпечні та нешкідливі умови навчання, утримання і праці.

Завідувач сектору мобілізаційної роботи,
цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності

 Андрій ЦИМБАЛ